

LIBERTATEA

Abonamentul: { „Libertatea” (4 pag.) 110 Lei pe an.
„Foaia Interes.” (4 pag.) 75 Lei pe an.
Cel-ce le abonează pe amândouă, le primește cu 150 Lei pe an, — 75 Lei pe jumătate de an, — 40 Lei pe 3 luni.

Foaie pentru popor.

Apare **JOIA**

Director: Ioan Moța.

Pentru străinătate: 300 Lei pe an, trimiși în banii țării aceleia în preț de 300 Lei, sau prin cec de bancă.

Redacția și Administrația: Orăștie (jud. Hunedoara).

„Cetățean al întregii Români...”

Iaca o vorbă frumoasă, pe care o vedem ca iscălitură sub numele dlui Dr. Iulian Cristea, la un articol publicat în „Glasul Moților”. D-sa zăbiciuie în acel articol scrierea unora, de a mai face deosebire între Români din vechiul Regat și cei dela noi sau din Basarabia ori Bucovina. Și, ca să se arate cu cât e mai sănătos în judecata d-sale, dl Dr. Cristea iscălește articolul: Dr. I. Cristea, „cetățean al întregii Români”.

E vorbă cinstită și sănătoasă aceasta, — tocmai ca a studenților dela Cluj, cari au spus de curând: „Între noi și colegii nostri (soții de școală) din vechiul Regat, au perit de mult Carpații!”...

Planuri școlare pe 1928.

Dl Ministru Dr. Anghelescu, a arătat unui ziarist planul d-sale de muncă pentru anul 1928: În anul trecut, de când a venit d-sa de nou la capul Ministeriului Școlilor, s'au sfârșit cele mai multe din zidirile școlare ce erau încă în lucrare, — și s'au început lucrările pentru încă 2000 de școli primare la sate și orașe.

Pe lângă școli lucrează și 3000 de „cursuri întregitoare” (școli pentru cei măricei).

Iar în anul de față, se va da deosebită luare aminte învățământului practic, adică deprinderii de felurite meserii ușoare, dela care băieții să se simță atrași, pe urmă, la altele mai grele, — umplând satele și orașele de măestri români.

„Căci, zice ministrul, negoțul și meseriile de tot felul, trebuie să țină loc de frunte în învățământ, în școala noastră, — dacă voim să fim stăpâni pe această țară...”

Iaca o vorbă care adevărește, că și acolo sus, prin ministere, se simte că — nu suntem adevărați stăpâni pe țară... Ci abia — vom fi, dacă ne-om pune din greu pe munca de curățire și măturare prin cele meserii și negoțuri!

Se cere un

JUDEȚ AL MOȚILOR

Gazeta „Glasul Moților” din Abrud, are în fruntea numărului său de Anul nou un articol scris de părintele I. Trifa, prin care se stăruie asupra adevărului, că Moții ar trebui să-și aibă scaunul lor conducător într'un oraș de acolo din Munți, la Câmpeni ori Abrud, dar să nu fie târșiți pe la Turda, pe la Alba-Iulia, iar unii (ca cei din Zarand,

de pe la Bulzești) chiar la Deva!... la o depărtare uriașă!

Cererea e foarte dreaptă. Ar trebui să fie ascultată la București.

Din Basarabia.

— „Cuvânt Moldovenesc”. —

Așa se numește gazeta pentru țărâșime, ce se scoate de mulți ani în Chișinăul Basarabiei. Ea se tipărea încă în zilele stăpânirii rusești, de către întemeietorul său, dl Pantelimon Hallipa. Se scriau pe atunci în foaie cele mai nevinovate lucruri, mici znoave, povestiri, întâmplări de colo și dincolo, câte-o poveste despre vre-o faptă bună, — toate scrise în limba „moldovenească” (românească de acolo) dar cu litere cirilice rusești. Era biata limbă românească îmbrăcată în țoale streine, încât abia o cunoșteai de sub ele... De-ai fi cercat s'o scrii cu litera pe care o folosea încolo tot neamul românesc, cu litera asta latină, — nu o puteau ceti nici 10 inși în toată Basarabia.

Veni intrarea României în Basarabia. Dl Pan. Halippa fu chemat la lucrări mai grele în conducerea nouă a țării. Atunci a fost chemat scriitorul acestor șire, (care mă aflam în pribegie, plecat din Ardeal, unde nu aș mai fi putut sta), — am fost chemat la Chișinău să fac eu gazetă populară a țării surori, în limbă populară, dar cu felul nou de gândire cerut de acele zile, pregătind sufletele pentru unire.

Și am mers și am scris, aproape 2 ani, „Cuvântul Moldovenesc” descătușat, vorbind acum deschis sufletelor țărâșesti despre rostul noilor îndrumări la cari e chemat de glasul vremilor desrobitoare...

Dar toate aceste îndemnuri ale inimei românești, trebuia să le îmbrac tot în haina aceea streină, respingătoare... Abia m'am putut deprinde cu acel scris.

Dela o vreme, am început a trage o punctură între limba moldovenească scrisă cu literă rusească, și între aceeași limbă scrisă cu literă latină, îmbrăcată adică în haina ei cea adevărată, mai deschisă, mai albă, mai mlădie, mai plăcută și ochilor, și din care par'că și cuvintele sunau mai frumos... Am pus întâi alături alfabetul (literele) rusești lângă cele românești, ca să le asamene cetitorul care nu cunoaște slova latină. Și îndată sub acea oglindă, puneam 10, 12 șire din vre-o poezie dulce populară, scrisă întâi cu slova rusească, apoi, în față, cu litera românească... Erău celei dintâi încercări de a

lua de mână pe fratele moldovean din Basarabia, spre a-l face să treacă puntea spre — știința de carte românească...

Apoi am plecat de-acolo. „Cuvântul Moldovenesc” s'a mai tipărit câțva timp, năzuindu-se a face câte un pas mai departe spre aducerea la cetire românească a cetitorilor țărani din Basarabia: avea două coloane, apoi o pagină (față) întreagă scrisă cu litera latină. Apoi a încetat. Iar a început a fi scos acum 2 ani. Acum avea fața întâi și cea din urmă cu literă latină, iar cele două din lăuntru, cu slova rusească.

Iar dela Anul-nou încoace (ba ceva mai înainte) „Cuvântul Moldovenesc” a făcut pasul, pe care acum 8—9 ani, n'am fi putut să-l facem și n'avea rost să-l facem: se tipărește numai cu literă latinească, și nici o slova rusească mai mult prin el!

Așa intrăm în noul-an?

Marea greșală a celor dela conducerea țării, că nu cercetează: cum duc în deplinire cei de jos, hotărârile lor?

Guvernul a dat vre-o sută de milioane pentru o șosea națională prin Țara-Moților. Dar să vedeți cine ia zământana de pe ea?

— Domnule Prefect, unde ne duci? —

Primum din Zarand (partea Brad Baia-de-Criș a județului Hunedoarei) următoarea scrisoare, pe care o publicăm cu suflet plin de mâhnire:

Dle Redactor! În toamna trecută (1927) s'a început lucrarea șoselei naționale (a drumului de țară) dela Baia-de-Criș, peste Rîșculița, la Bulzești și Vidra, — în creerii Munților Apuseni.

Tragerea unui drum bun din Țara Moților până aci la vale, la șes, la Cale Ferată, — a fost fără îndoială un gând bun din partea stăpânirii, și anume cu două scopuri: întâi să ușureze în măsură mare coborârea Moților pentru trebuințele vieții lor, pe drumuri bune, spre ținuturi și orașe, de unde să-și poată duce cele de lipsă cu mai mare ușurință, de cum o puteau face în trecut. Și să-și coboare mărfurile ce au de vândut, și să-și urce pe cele ce au de dus acasă. A doua: Să le dea de lucru, să-i ajute a ajunge la un bun câștig acum îndată, — știindu-se marea lipsă și sărăcie din Munți.

Pentru acest drum, guvernul a pus la îndemână o sumă destul de frumoasă, vre-o sută de milioane, din cari 36 milioane numai pentru porțiunea ce cade în județul Hunedoa-

Se vede că școala românească a început a da roade bune. Azi se găsesc prin satele basarabene așa de mulți cunoscători ai scrisorii latinești-românești, încât ei pot și voesc să cetească gazeta lor populară, numai cu litera națională.

Ne bucurăm foarte mult de aceasta. Fericim Cuvântul Moldovenesc pentru deplina lăpădare a hainei streine și pe cetitorii săi.

Când vom putea vesti acest lucru și despre pătura cărțurărească, „învățată”, pentru care și azi trebuie să se scrie ziare de zi, nu cu literă rusească, ci în limba românească? / Cu cât mai prejos o arată acest fapt pe pătura de cărțurari basarabeni, față de bunul și de bine primitorul popor țărâșesc...

Anul 1928 ne va aduce oare o schimbare în bine și în privința aceasta?

rei. Din acestea, cel puțin 6 milioane se vor cheltui numai cu hrănirea muncitorilor. În acest scop se vor ridica în lungul drumului bărci cu depozite (magazii) de hrane, — din cari negustorii ce le vor aduce și vinde, vor avea și ei câștigul lor bun.

Ei, bine, s'ar părea lucru așa de firesc, că acest negoț cu hranele, în acest ținut curat românesc și din prilejul unei lucrări care vrea să fie de ajutor poporului românesc de aici, — să fie făcut tot de negustori români!

Așa ar fi drept să fie, dar să vedeți cum e:

În comuna Rîșculița, — prin care trece lucrarea, sunt doi negustori români, frații Rîșcuța, oameni harnici, zmulși, înstăriți, familie de frunte. Au un frate Lt. colonel în armata română; fiul unuia din ei e Doctorul Rîșcuța din Baia de Criș, altul are un fiu la Școala Politehnică din Timișoara, — așadar oameni de cari să-ți pară bine că-i ai și să le împlinești tot ce cer, că neamul ți-l ajuți, ajutându-i pe ei.

Dar — mari și minunate sunt lucrurile în țara noastră românească...

Cei doi negustori români au făcut pașii de lipsă, ca să capete ei

dreptul de a ridica bărcile și a avea Depozitul de hrane al acestei lucrări a statului românesc în acest ținut românesc.

Însă au dat de un mare: holăcă de ce:

Inginerul conducător al lucrărilor, e — jidan — maghiar (țină-i D-zeu pe prefectii județului nostru, începând cu dl Dubleş și sfârșind cu dl Sfetcu, cari n'au la județ la serviciul de zidire, decât streini, maghiari și jidani!), cei de neamul lor din Deva, s'au pus în mișcare, să capete ei magazia de hrane pe noul drum, având încurajarea inginerilor dela județ. Unul, Werner, s'a repetit la Rîșculița, să-și facă hârțile de lipsă, dar notarul român Valea, părăindu-i nefiresc acest lucru, când are aci negustori români, l'a respins.

Simțindu-se luptă în jurul acestei afaceri, acestei negustorii, Directorul băncii „Crișana“ din Brad, dl Ioan Ghișă, rugat de bunii Români din Rîșculița, s'a dus la Prefectul județului, dl Sfetcu, și i-a descris starea lucrurilor și l'a rugat să nu deo voe streinilor din vorbă, a înălțura pe Români, care ar sluji pe lucrătorii români, frații lor, cu mai multă inimă, cinste, dreptate. Dl Prefect i-a dat făgăduința sărbătorească, că așa va face! L'a chiar lăudat pe dl Ghișă, că se interesează și se întrepune pentru treburile acestea drepte românești.

Dar peste 2 zile cine e cu automobilul în Rîșculița? Werner „baci“ însoțit de dl fost prefect Dr. S. Câmpianu, și se pun pe capul oamenilor, că numai așa e bine, că numai așa se poate! — ei să încheie un Contract de tovărășie cu Werner, să aibă și ei ceva, dar pe el nu-l pot înălțura, — căci de și-o face și el bărcile lui deosebite, nu crede că inginerul va da bilete la lucrători și pentru baraca lor, ci numai pentru a lui Werner!

Și, speriați de acest lucru, oamenii s'au dat bătuți și s'au învoit să fie dară numai „ortaci“ cu jidanul, — un fel de slujitori ai lui. Să le rămână și lor câte-o fărâmă, dar zământăna să meargă la el...

S'au făcut noi întreprinderi la Prefectul, — dar nu au mai folosit nimic. Lucrurile erau — aranjate!

Făgăduințele făcute, întâi de sprijinire a Românilor, s'au putut schimba, dar cele făcute după aceea jidanilor și proptelor lor, — nu se mai pot!...

Ca să simță poporul românesc, că nu el e stăpânul adevărat pe aceste plaiuri... *Român năcăjit.*

Aci e marea scădere a stăpânirilor noastre. Guvernul a votat sume și da banii pentru însemnata lucrare, cu gând bun, — „să ajutam pe Moți“, — iar când la îndeplinirea lucrării, sunt ajutați cu adevărat... fiii diavolului, nu fiii Moților! Căci aceia se știu „invirti“ printre ai noștri deregători județeni, și-și știu câștiga „sprijinul“ lor bun, — iar Români pot sufla 'a buze pe de laturi.

Aceștia, prim astfel de rătă-

ciri a lor, strică inima în popor cât nu se poate spune. Își strică și numele propriului lor partid, vădindu-l că se dă în coate cu ori-ce streini, dar de asta nu ne-ar păsa nouă, ci ei risipesc și ori-ce încredere în stăpânirea românească a acestei țări, — arătând că e destul, ca un strein, mai ales un jidan, să se arate, și toți se pleacă înaintea lui și-i fac toate poftetele!

Proastă politică și — slabi oameni!

Din viața Partidelor.

In ajunul unor mari lupte politice. Planul național-tărăniștilor de răsturnare a guvernului.

Partidul Național-Tărănesc, spunând că el e în stare a aduce mult mai mare bine țării, decât guvernul liberal, pare a fi hotărît a face toate cele ce-i stau în putință, pentru a răsturna guvernul! În acest scop a hotărît, ca în aceste 2 luni, Ianuarie și Februarie, să pornească un șir de mari adunări prin toată țara, începând dela Iași, din Moldova, coborînd în Muntenia și trecând apoi în Ardeal, — adunări pe cari zice că le va ține chiar dacă guvernul nu le va încuviința! Iar la sfârșitul acestor întruniri pe ținuturi, partidul național-tărănesc vrea să-și țină marea Adunare dela Alba Iulia, pe la sfârșitul lui Februarie, adunare dela care nădăjduște mari roade, adică — neapărata cadere a guvernului.

Față de acestea, liberalii spun că nu vor pleca dela putere, poate chiar mulți ani încă, deoarece, zic ei, țara are lipsă de conducerea pricepută a lor... Pentru a se apăra de încercările de răsturnare a național-tărăniștilor, guvernul a împânzit țara cu jandarmi și stă gata a înăbuși ori-ce neorândueli și mișcări ale potrivnicilor săi.

E greu de prevăzut ce sfârșit vor avea toate acestea. Dacă guvernul e într'adevăr hotărît a înăbuși ori-ce mișcări, are, bineînțele, puțința de a o face, și în acest caz naționali nu vor izbuti cu planul lor. Dar dacă guvernul nu va vrea să fie prea strașnic în apărarea sa, și dacă naționali vor fi îndrăzneți și gata la ori-ce, atunci e de prevăzut că vor eși ei deasupra.

Dar lumea nerăpită de patimă, își pune întrebarea: *ce va folosi într'adevăr țara din aceste hârțueli, fie că vor birui unii, fie alții?*

Se va vedea.

Ciudățeni.

A trecut prin România în luna trecută (Dec. 1927) Președintele Sioniștilor de pe glob profesorul Weitzmann din Londra, și știți cum a fost primit: ca un cap încoronat strein.

Când a ajuns la Iași, unde a dat „recepție“ (primire) ca un Domn sau cel puțin ca un Ministru, s'au dus de i s'au înfățișat și... »dere-

gătoriile« țării, ba și o solie de profesoridela Universitatea din Iași. Atâta a îndemnat »mândria« lor... Și ca să fie pe placul „înaltului oaspe“ profesorii slugarnici jidovimei, au vorbit cu „mai marele lor“ tot despre „Universitatea“ cea nouă evreiască dela Ierusalim. Ce-i cu ea? Cum merge? Firește Weitzman a lăudat'o strașnic.

Și, mă rog, profesorii români i-au promis (făgăduit) senmpului lor oaspe, ca să-i facă o cât mai mare plăcere, că în primăvară, anume în Martie, vor face călătorie la Ierusalim anume ca să vadă și cercezeze noua Universitate evreiască și coloniile evreești din Palestina...

Iaca pentru ce va avea în anul viitor bani statul român! Că negreșit acești năzuitori la Ierusalim, nu pentru a vedea locurile sfinte, ci Universitatea Evreiască și Coloniile evreești (sate și orașe formate din Evrei duși din alte țări și din România) vor cere cheltueli dela stat.

Și acest semn de umilire ni-l vei aduce, Noule-an?

Din America.

Cine mai poate ca ea?..

La luna Decembre, înainte de Crăciun, Camera reprezentanților (statul țării) a votat planul de lege înaintat ei de guvern, ca să se scadă pentru 1928, dările în America cu 289 milioane dollari, — căci statul nu are nevoie (trebuință) de atâta bani, câți îi aduc dările de azi!

Namă înainte cu 2 ani se făcuse încă o scădere de dări de acest fel.

Și guvernul a pus în vedere țării, ca dacă starea înfloritoare a finanțelor sale (a venitelor ei bănești) va dura așa înainte, — ceea ce e vădit că va dura, — apoi va veni înainte cu cerere de noi scăderi de dări!

Poate America... Căci plătim noi, popoarele Europei, camete după împrumuturile ce ni-a dat în război, încât aceluși își poate șterge dările, — le plătim noi și pentru american!

Lotul ce nu se poate împărți, — al ofițerilor decorați cu medalia „Mihai Viteazul“ —

S'a întocmit Regulamentul (punctele de orânduire) ce privesc Loturile (porțiunile) de pământ pe cari le capătă, ca un premiu național (cinste dela tot neamul) ofițerii cari au ajuns a purta Medalia „Cucea lui Mihai Viteazul“, medalie ce nu se poate câștiga numai în vreme de război, și numai pentru cele mai îndrăznețe fapte de vitejie în fața dușmanului. — Iacă ce se spune în acel Regulament:

Fiecare ofițer ce poartă medalia „Mihai Viteazul“ va primi un loc (o porțiune) de pământ de lucru, de 25 hectare în vechiul Regat, sau de 25 jugăre în Ardeal și Bănat. Și-l capătă anume acolo, unde lui îl mai

place, unde ar doi mai bucuroși să trăiască, — slujind în același timp și armata.

Dar acest lot, care în sine e un semn viu despre recunoștința neamului față de un viteaz al său, trebuie să rămână de apurarea așa cum se dă, monument nedărăburit, — și de aceea el nici într'urmașii celui dărut, nu poate fi împărțit. Stăpânul lotului, dacă e căsătorit și are copii, poate numai prin testament pe unul din ei ca moștenitor al său, având acela a despăgubi pe ceilalți după bună-învoia și dreptate.

Orașul și județul unde s'a cerat un ofițer decorat cu „Mihai Viteazul“ vor dăru local de casă, de 500 metri pătrați și vor îngrijii ca pe acel loc ofițerul să albă și zidită în cel mai scurt timp casa de trebuință.

Și vor rămânea acestea ca un Monument viu, purura vorbitor despre marea vitejie a unui ales flu al țării!

„Patru țărani din Maramureș pe străzile Clujului“...

„Patru țărani, vrând, și isbutind, să stărnească mila pentru halul în care au ajuns a trăi țărani români din Maramureș, mulțumita îngrijirii partidului liberal (și a căpeteniilor noastre ardelenesti, adăugăm noi), scrie următorul mișcător articol:

Azi (29 Dec. așadar îndată după Crăciun) am întâlnit pe străzile Clujului, patru țărani din Maramureș cari ne dădeau tristă icoană al celui mai amare mizerii (lipsă, sărăcie). Cu opinci rupte, cojoace petecite, degerați de frig și lihași de foame, cei patru țărani din Maramureș, păreau patru stafii (strigo) al neșfârșitei sărăcii.

Povestea lor e lungă... Au plecat prin Octombrie cu alți vro 20 la lucru la Călinești, în județul Vâlcea.

Și asprii țărani, învățați cu cele mai amare lipsuri, și cu cel mai tare rachu, s'au apucat de lucru, Săcurea le era mijlocul și bucata de mămăligă ținta ființei lor. Și au muncit din greu.

Pe zi ce trecea puterile le stăbeau, mănăcarea le scădea, nădejdea le murea și oamenii, oboșiți, au lăsat și codru și stăpân și, atunci când n'au mai putut suferi gerul de sub treizeci de grade, au luat drumul spre casă, tăcuți, și goi, ca niște cerșetori. Și drumul dela Călinești la Cluj l'au făcut pe jos tocmai în 7 zile. Bănetul ce l'am mai avut, l'au mănăcat pe drum. Cele 200 de lei abia le-au ajuns ca să-și mai astâmpere foamea ce tot creștea, și ca să-și mai încălzească trupurile rebeșite de frig.

— Și de ce ați fugit dela lucru, oameni bani?

— Da cum să nu fugim, când nu ne da nici un ban. (Cine? De ce nu spune scriitorul „Patriei“ că mișelul care nu le da nici un ban, era un jidan?) De lucrul lucram patru cioci zile la săptămână, când câpătăm și mâncare dela magazine. Dar în celelalte zile, când nu lucram și când ușa magazinei era închisă? Noi am cerat ori să ne dea de lucru, ori să ne dea bani. Nu ne-a dat decât 200 lei — și am plecat...

— Domnule — întrepuie altul — de două zile n'am mănăcat de-

Stimate cetitor!

Având în vedere greul zilelor prin cari trece azi în cele bănești poporul nostru dela sate, pentru care sunt scrise aceste foi, — ne-am hotărît a-i veni în ajutor, scăzând prețul acestor foi pentru anul 1928, în chipul următor:

„Libertatea“ cu „Foaia Interesantă“ la un loc, 150 Lei pe an, 75 Lei pe 1/2 an, 40 Lei pe 3 luni.

Dar le dăm și deosebite una de alta, anume:

„Libertatea“ singură: cu 110 Lei pe an; 55 Lei pe 1/2 an. (Pe vreme mai scurtă nu se primesc abon. la Libert. singură).

„Foaia Interesantă“ singură: 75 Lei pe un an. 40 Lei pe 1/2 an. (Pe mai puțin nu se primește).

Dar cel-ce vrea să aibă mai multe „Foi Interesante“, cel puțin 5 pe o adresă, pentru a le împărți tineretului din sat, — le capătă cu numai 50 Lei pe an. (5 foi 250 Lei; 10 Foi cu 500 Lei). Pe mai puțin ca jumătate de an nu se primește. — Banii se trimit înainte.

— Rugăm vestiți această înștiințare și celorlalți cetitori din sat.

cât niște cămoși, mai rău decât cânil...

„Eu am zece copii și mă duc cu mâna goală acasă... Mare bătaie de joc pe capul nosti!“

Și cu pași rari, greu și trângâși, cele patru umbre s'au îndreptat spre gară cu un sergent de oraș. Până la Cluj au venit pe jos, de aici vor pleca acasă sub escortă polițienească. (Așa l'au luat cu poliția, ca să nu mai supere „lumea bună“ din oraș cu înălțirea lor de strigol!) Și când vor sosi acasă, pe Acaci Nichita îl vor întâmpina zece copii flămânzi, iar pe ceilalți pustul și mizeria în plâcele lor bordelele.

Ingrositor adevăr! Și mulțumim ziaristului dela „Patria“ că și-a luat osteneala de a ni-l înștiința, fie și numai în numărul cel pentru popor al ziarului... Dar ce prilej minunat a scăpat redactorul „Patriei“ de a trimite pe n-norociiți, Români robi al lui Groedel, până acasă la palatul cald, strălucitor de lumină și sătul, al fruntașului național țărănist ardelean, Dr. Emil Hațleganu, ca să vadă cu ochii săi de pe cine a ajutat și ei, să tragă Groedel și țandru cea zdrențoasă, și din a cui parte de pădure și moșie au intrat multisoare milioane și în punga dumisale... Ori să-l fi dus pe săracii drumeți îngheteși, la cuibul de hoareală și belșug al liberalului Profesor Leon, ori la al magnatului „român“ Mihály, să se încălzească, să-și stâmpere foamea, căci doar suntem cu toții „labiți frați români“ și încă „țărăniști“ sau „liberali“ (apărători ai libertăților omului în țara lui)...

Știri economice.

Târgurile încep a fi mai bune.

În deosebire de părerea unora, un țaran din jurul Orăștiei ne spune: Decând guvernul a scăzut vămile ce erau prea mari pe scosul vitelor din țară, se simte o îmbunătățire în târgurile de vite chiar și pe la noi, deși nu avem „târg de export“. La târgul de țară din 2-3 Decembrie s'au cumpărat mai multe vite ca altădată, ba se cumpără și la cele de săptămână. Și îndată se simte un început de învârtire mai bună de bani printre oameni, căci cel ce-a avut vite mari, boi frumoși, și i-a vândut pentru export, își ia săptămâna viitoare o pereche

mai tineri, — și-i rămâne op arte de bani pentru celelalte trebuințe ale casei și curții — și a dat bani și celui cu boulenii mai mici și mai tineri, — și așa începe nițeluș a se simți învârtire de bai. Și prețul vitelor nu mai e în scădere, ci, știind că încep a fi căutate, oamenii le țin la preț tot mai bun.

Demult trebuia să facă stăpânirile dela București acest lucru, să ușureze trecerea vitelor, căci noi țărani, mai ales aceștia din Ardeal, cari nu avem cereale (bucate) de export, cam din vite ne purtăm greutatele economiei și a vieții.

NOUȚĂȚI

M. Sa Regina Maria și Prințesa Ileana au plecat la 1 Ian. la Belgrad, unde vor sta câțva timp la Curtea Regală sârbească, unde se așteaptă o nouă bucurie a familiei regale: Regina Mărioara e în s'ajun de naștere a fiului al doilea.

Răscumpărare. Dl. Dr. Ioan Solomon își rescumpără feliicitările de ziua numelui dăruind Dispensariul „Principele Mircea“ Lei 500.

Gerul teribil ce băntue peste toată țara, a făcut să înghete și Dunărea de a bineie. Pe unde nu l'înghetează, se scurg sloi groși și grei de nu poți străbate printru ei. Zilele astea posta între România și Bulgaria se dăce cu câte o iuntru de pescari, ca mai ușoară de trecut printru sloii ce se scurg din greu. Una a fost prinsă între sloii și abia cu greu desfăcută, de a mai putut veni acasă că पोста.

O mare Uzină Electrică pentru Bănat și județul Arad. Conducerea Minelor de Cărbuni „Bănat“ societate pe acții, a încheiat cu marile Fabrici de Electricitate Siemens Schokert, Skoda și una din Braxela, contract, ca a-

cele mari Societăți să zidească în Bănat o mare Uzină (fabrică) de electricitate, care să poată da zilnic 60.000 ori și 100.000 de voți, adică atâta putere, ca curent și la mină, cât să fie de ajuns pentru întaturile Timișoarei, Caransebeșului, Lugojului și Aradului.

Încep să se înființeze și pe la noi întreprinderi pe picior mare, pe lângă cari mille de întreprinderi electrice ce avem azi în țară, o să pare ca mâne niște jucării.

Din avion, după revoltași. Un trib (neam, semioțe) din ținutul Khertum în Egipt, s'a răsculat împotriva stăpânitor englez. O trupă a fost trimisă pentru a l'opori. Dar trupa nici n'a ajuns la lucru de așa, căci un avion a început de sus a sămăna bombe asupra taberei răsculașilor, și a făcut așa stricăciuni în ei și le-au vârit așa spatmă în suflete, — că acela s'au risipit naște de a mai da față cu trupa engleză...

Îți poți opri un compartiment în tren. Direcția Căilor Ferate face cunoscut, că cel ce dorește, își poate opri s'ieși un compartiment (despărțământ de vagon) întreg, dela locul de plecare al trenului. — Am eu lipsă de un despărțământ de cel cu 3 locuri (cu un rind de bănci) sau cu 6 locuri (cu 2 rinduri față 'n față), pentru că merg cu un om bolnav sau merg cu familia, cu copiii mici, și vreau să fim toți la un loc, — pot avea singur un despărțământ, dacă plătesc toate locurile din el. Apoi pot merge și numai singur în el sau cu bolnavul meu sau cu cel al mei. Nu l'iertat însă să între în despărțământ mai multe persoane decât locurile sunt și s'au plătit.

Dar astfel de compartimente, pe cari se pune tablă: „Inchiriat“ și în care apoi nu mai are drept nimeni dintre ceilalți călători a și cere loc, — se pot lua numai dela stația de plecare a trenului: când pleci din București, din Arad, din Oradea, și de alurea de unde se formează și pleacă garniturile. Trebuie cerut cu 4 ore înainte de plecarea trenului și se plătește pentru fiecare bilet de cl. I. un adaus de 80 Lei. de cl. II 40 Lei, de cl. III 20 Lei.

Mulțumită. În ziua de Sf. Nicolae, din prilejul târgului de țară. Reuniunea Femeilor Rom din Orăștie, a organizat o chetă (strângere de bani în scop de binefacere), pentru „Astra“ din Orăștie. — S'a adunat frumoasă sumă de 5069 lei 25 bani.

Comitetul „Despărțământului Astra“ mulțumește d-nei prez dentă, Aurora Dr. Dobo, precum și d-șoarelor: Ili Dobo, Dorica Herlea, Ichi Vlad, Mărioara Drăgulesc, Lia Steer și Spuderca, cari au strâns banii.

Recunoștință tuturor acolora cari și-au dat obolul lor, în folosul răspândirii luminii, la sate.

Din prilejul serbării zilei: Unirea

Ardealului cu Patria-mamă, (1 Decembrie 1918) public fiind prea puțin, pentru fondul „Astei“ abia s'au strâns 676 lei

Comitetul.

† Adânc înristata fam. Balosu aduce pe această cale mulțumiri călduroase, cordului dlor studenți univ. din loc, și dlor prof. de mez. N. Prășia, pentru frumoasa atențiune manifestată cu ocaziunea înmormântării acampel noastre soție și mamă.

Mulțumită. Cu prilejul Producțiunii teatrale aranjată a doua zi de Crăciun de „Reuniunea Meseriașilor Români din Orăștie“, au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii domoi:

Dr. A. Vlad 500 Lei, Dr. Dobo 400 lei, Dr. Măcan, adv. Oradea-mare 200 lei, — câte 100 lei: P. Androne, I. Brașca, B. Brașca, A. Grădina, Primar Herlea, L. Herța, fabr., Lederer, hotelier, Dr. I. Lășci, I. Lupan, I. Lupșa, D. Martin, Prof. Z. Stanciu, R. Spuderca și S. Ștef, — P. Herța 80 lei, Seb. Adam 55 lei, — câte 50 lei: N. Ispas și N. N., — câte 40 lei: C. Alexandrescu, Prof. S. Ciurmașu, I. Ciurdăreocu, L. Fleșeriu, Dr. E. Papiu și Dr. Solomon, — S. Văsițiu, 30 Lei, — câte 20 Lei: I. Botinaș, I. Dăian, V. Floresca, I. I. Herța, N. N. și L. Oancea, — câte 10 Lei: G. Besztercei, P. Sponor și P. Tat. — Dl. Vasile Floresca a dăruit 100 Lei la fondul de sidire al Căceli Culturale a Reuniunii, ca răscumpărare de ziua numelui.

Aduce și pe această cale sincere mulțumiri tuturor dăruitorilor.

Comitetul.

Cei-ce gătesc — calea vinului..

În luna trecută, (Dec. 1927) la Drăgășanu proprietarii de vii din toată Orăștie au ținut un Mare sfat (congres) al lor, în care au chibzuit asupra mijloacelor de apărare a intereselor (foloșelor și trebuințelor) cultivătorilor de vii și a scoaterii celui mai bun câștig din ele.

Acești preșalitori ai vișel, celăl dela Noe cunoscută și plăcută, au avut cuvinte bune pentru Ministrul de Finanțe Vintilă Brătianu, cel care a chibzuit Legea beaurilor spirtoase (de care am mai vorbit în această foaie), prin care fabricilor de spirit li să trage clopotul. În 12 ani după ce se va fi votat Legea, aceste fabrici vor trebui să stingă cu totul fabricarea spiritului pentru beaură.

Conducătorii adunării a scos la iveală și greutățile vilerilor, greutățile cari au fost mari mai ales în anii cei dintâi după războiu, — dar a arătat și semnele vădite ale îmbunătățirii acolor stări. Căci ministrul de Finanțe a luat, și până la aducerea legii beaurilor, măsuri de a scădea Dunărea de spirit ce se vărsa de fabrici peste toată țara. Și urmările se simt. Ca dovadă a scos la iveală, că pe când în 1924 și 1925. Fabricile de spirit arătau, că au fabricat 9000 de vagoane de spirit din cereale (bucate), pe atunci în 1927 abia au mai fabricat 3000! În anii acela curgea rachiu de spirit (cea mai nesănătoasă beaură) gârlă pe toate vâlcele țării, și vinul era numai puțin căutat, — azi abia se mai bea acel rachiu stricăcios pe a treia parte.

Chiar și numai prin asta se poate spune, ca viltorul podgorenilor (a cultivătorilor de vii) este asigurată,

greutățile din calea răsplătirii acestel cultivării, sunt înălțurate.

Încă ceva. Noua lege silește fabricile de rom, de cognac, de lichior și de alte beuturi de acestea „domnești”, să le facă numai din vin! Urmarea e: numeroase contracte între fabricile de spirit din țară și între podgoreni, ca să le trimiță vin, ca să aibă din ce fabrica romul, lichiorul, cognacul și celelalte, pe cari pân' aci le fabricau din spirit făcut de ele! Și erau atunci acele beuturi, nesănătoase, iar azi, făcute din vin, sunt neasemănat mai nestricăcioase sănătății, decum erau atunci! Ca urmare a acestei îmbunătățiri a stărilor pentru vileri, prețul vinului e în creștere simțită, și podgoreni îndrăznesc să cheltuiască pentru ville lor.

Iacă cum se pregătește, prin câte-o legă temeinic chibzuită, schimbarea în spre bine a unor stări nesănătoase din țară. Fabricile de spirit, cari subăpau sănătatea țărânului sărac, îmbilindu-l o beutură la părere plăcută și lătină, de fapt stricându-i grozav sănătatea, erau aproape toate în mâni de jidanii. Podgoreni (vileri) sunt aproape toți Români. A împinge prin o măsură cuminte șezată în lege, venite dela Fabricile de spirit, spre podgorii, — e a ajuta cu bună măsură pe harnicii proprietari de vii, — aproape toți români.

Să se lea, pe rând, astfel de măsurile pe toate țărimurile de viață din țara noastră, — ca să aibă mamele copiii nostri mai mult noroc decât noi, al căror noroc ni l'au mâncat frip acești vagabonzi ai lumii!

Cum suntem noi de răi.

Se vede din cele ce se fac în județul Ciuc.

Județul Ciuc e unul din cele mai înșesate de Săcui și Unguri, și în care Români nu au fost lăsați să străbată, ba și cari erau pe asolo, au fost maghiarizați. Abia acum, pe rând pe rând, les la iveală și ici și colo, și arată că vor să se întoarcă la matcă.

Așa de tare li strămtorase stăpânirea maghiară, încât în județul Ciuc, — nu avem nici o biserică românească ortodoxă.

Cu stăpânirea românească de-odată, firește, au început a se așeza și tot mai multe familii române în Ciuc, ca slujbași, ca armată, ca jandarmi, ca poliție, ca meseriași.

Zilele trecute și-a ținut adunarea sa Conziliul județean (sfatul fruntașilor și aleșilor pentru conducerea județului). Gospodăria județului a fost bine condusă, căci s'a arătat, că județul are un prisos de venit de trei milioane Lei, față de cheltuieli.

Acest prisos era la îndemâna conducerii, să-l împartă. Toată lumea se aștepta și credea, că acest prisos va fi împărțit ca ajutoare pentru școlile și bisericile româ-

nești, cari să se înființeze și aci mai cu spor.

Dar Prefectul a spus: Nu! Ci prisosul are să împartă între așezămintele culturale și bisericile române, la fel cu cele maghiare. Adecă să se dea și acestora, ca și celor românești. Membrii unguri (săcui) din Conziliu, tare ș'au bururat de asta, căci vor căpăta astfel și multe școli și biserici sărace de ale lor ungurești, ajutor la fel cu cele românești.

— Iar pentru a da și Românilor puțința a se închina lui Dumnezeu în o biserică a lor, — s'au adunat pân'acum, cu ajutorul deregătorilor români, peste un milion de Lei; statul a dăruit o pădure din ale sale în acest scop, care se va vinde, — și așa se crede că încă în primăvară se vor săpa fundamentele celei dintâi biserici românești ortodoxe în Mercurea-Ciucului. Vor urma apoi și facole în județ, căci sunt comune în cari se găsec sute, chiar mii de Români maghiarizați, cari n'au biserică, dar care și-o cer și și-o doresc acum.

Folosiți seriile lungi de iarnă.

pentru a da știință de carte și celor ce încă nu o au...

„Asociațiunea” pentru literatura română și cultura poporului român, „Astra” din Sibiu, împarte pentru anul școlar 1927/28. a) un număr oarecare de Abecedare pe seama neștiutorilor de carte, aduși (mari) lipsiți de mijloace, cari vor să învețe carte în cursul acestui an școlar; b) 40 premii de câte Lei 2000, acelor învățători și profesori, cari se vor osebi prin învățarea unui număr mai mare de necetitori, îndeosebi în văstra de peste 18 ani, c) premii celor mai vrednici 5 elevi al fiecărui curs.

Folosiți cei cu tragere de inimă, timpul iernii, pentru a da știință de carte celor ce nu o au, chiar și neimpintenași de chemarea premiilor Asociațiunii, căci bun lucru veți face pentru neam.

Posta Redacției.

Dlul Ioan S. su, Lipova. Deoarece pe 1927 n'ăți plătit decât 75 Lei, am trecut 95 Lei pe 1927, iar 55 Lei pe 1928 din banii trimiși acum.

Preot T. Tomaziu, Păltinș (Dorohoi). Din cei 200 Lei trimiși acum, am socotit 170 Lei abon. pe 1927 (trimițându-vă și n-ril dela 43 incolo, de când vi am oorit o), iar 30 Lei am trecut pe 1928 trimițându-vă nrele apărute. Rest pe 1928: 120 Lei. Mulțumiri.

Gh. V. Scripa, Igești. Din cei 150 Lei primși pentru abonament, 70 Lei au fost socotiți în contul restanței pe 1927, iar 80 Lei pe 1928.

Ioșif Ghila, Giurgeova. Pe 1927 n'aveați plătit decât 40 Lei. Deaceea vi s'a oprit foala dela Nr. 43. Acum cu cei 85 Lei socotim închelată datorita dv. pe 1927 (deși ar mai lipsi vre o 20 Lei) iar 75 Lei li trecem pe 1928. N-ril din 1928 vi-l trimitem.

Fioruța I. Terețel. mai aveți de plătit pe 1928, Lei 70.

Gh. Lința, Cinchiel; ați avut rest pe 1927 Lei 85, de aceea pe 1928 nu vi-am scris decât 39 Lei (calendarul rec. e 26 Lei, de tot 150 Lei).

Dehelean Gh., Zarand. Banii trimiși au fost socotiți: 85 Lei rest pe 1927, și 40 Lei pe 1928.

Învățacel, se primește în preșcolare, vârsta de 5-7 ani și coloniile e subscribitul; Etate 14-15 ani. Cel cu școală mai bună, preferiți.

Ioan Rob. (1260) 1-2 comerciant, Orăștie.

Fân și otavă, bun, în cantitate mai mare, — se află de vânzare la brigedul oliv din Costești poșta Orăștie. (1260) 3-3

AVIZ! Aducem la cunoștința On. publică că cu data de 1 Ianuarie 1928 am preluat Vulcanizatorul „CORD” atuat în Orăștie.

Rugăm concursul On. public, avizăm totodată pe d-nii creditorii că vărsămintele să le facă subsemnașilor proprietați.

(1259) 1-3 **Țipan Nic. & comp.**

Casă de vânzare. Casa subscrisului din Orăștie, strada Șaguna 11, — e de vânzare din mână liberă. — Are 4 camere, verandă închisă, bucătărie, pivniță, graji, grădină.

Pr. Victor Păcurariu (1258) 1-3. Orăștie.

S. Ștef, maestru pietrar, în Orăștie Str. Mihai Viteazul.

Cel mai mare și bine asortat Depozit de Cruci și Monumente cu petri fine de granit negru și mai multe soiuri de marmoră precum și alte soiuri de petri, cu prețuri scăzute. Aci se pregătesc ori și ce lucrări din marmoră pentru mobile și alite.

Atreg deosebit luarea eminte a comunelor din ținutul Sebeșului (Jud. Alba) că am deschis și în Sebeș (str. Mihai Viteazul) Depozit bogat ca cel din Orăștie. — Tot aci se primesc și 2 învățacel. (1246) 3-3

Și averea și viața omului se asigură la

Prima Ardeleană, societate anonimă de asig. generale în CLUJ

- ori la sucursalele din:
Alba-Iulia	Cernăuți	Sibiu
Arad	Cluj	Târgu-Murăș
Brașov	Oradea-mare	Timișoara
București	Satmar	

Aceasta societate a fost întemeiată în anul 1912 de către băncile românești din Ardeal și Bănat, crescând apoi treptat și ajungând a fi astăzi una dintre cele mai mari societăți de asigurare din țară. Activele și fondurile ei de garanție au trecut deja peste **150,000,000.— Lei.**

Are agenți și reprezentanți în toate orașele și comunele de frunte.

Cereți informațiuni și clarificări. Asigurați-vă contra daunelor de foc, grindină, accidente (nenorociri).

Asigurați familiile voastre bani albi pentru zile negre, prin asigurările de viață!

„Prima Ardeleană”, societate anonimă de asigurări generale.

Beția

Cine vrea să scape de patima aceasta uricioasă, să întrebuințeze „Antibetismul Verșes”, scutit legal, preparat de mult încercat, care degustat bețivul de beuturi spirituoase. Fiind fără gust, se poate da pătimășului fără știrea sa. Mii și mii de scrisori de recunoștință. 2 flacoane 360 lei prin ramburs.

— Spese postale și ambalaj la regia proprie. —

Farmacia la „VULTURUL ALB” Nr. 33, Lugoj, Banat.

Bolnavii de PLĂMANI

astmatici bolnavi de pui
scrafuleși anemici
săraci de sânge slăbiți

afă mult dorita ușurare a suferințelor lor prin
Siropul VERȘES
4 sticle 540 lei prin ramburs.